

A kötetben helyet kapott Tóth-Bence Tamás balatonfüredi helytörténész munkája *Kiss Ernő és a Balatonfüredi Anna-bál – ami a legendák mögött van* címmel. A tanulmány kiegészítése Kiss Ernő portréjának, hiszen egy legendát vizsgál, mely szerint az első Anna-bálon ismerte meg későbbi feleségét, Horváth Krisztinát.

A kötet újra közli Gyalókey Jenőnek a *Századokban* 1915-ben megjelent munkáját *A perlaszi tábor megvétele* címmel. A tanulmány Kiss Ernő talán legszebb katonai sikerét tárja elénk a perlaszi tábor bevételeinek vizsgálatával. Gyalókey Jenő pontos képet festett az ütközet alakulásáról, bemutatta a terepviszonyokat és a harc menetét, függelékében közölte a perlaszi táborból zsákmányolt lőszeres, szekeres és készletek listáját, valamint az 1848. szeptember 2-i veszteségi jelentést.

Az utolsó nagyobb részbe a válogatott okmánytár került, amely a Kiss Ernővel kapcsolatos levelezéseket, okmányokat, újságcikkeket tartalmazza az 1844–1849 közötti időszakból. Olyan dokumentumok szerepelnek itt, mint például Kiss Ernő végrendelete, hadijelentései, Kossuth Lajos hozzá szóló levelei, az Országos Honvédelmi Bizotmány rendeletei, haditörvényszéki tárgyalásának jegyzőkönyve. Kiss Ernő levelei között találunk Mészáros Lázárhoz, Klapka Györgyhöz, az aradi mártírtársakhoz íródott dokumentumokat, melyek segítségével katonai portéjáról árnyaltabb képet kaphatunk. Ezeknek a primer forrásoknak a közlése a kötet értékét nagyban növeli.

A könyvben szereplő illusztrációk Hermann Róbert magángyűjteményéből származnak, s e gazdag illusztráció a kötet minőségét emeli. Összességében elmondható, hogy az egy-két helyen előforduló nyomdahiba semmit sem von le a kötet tartalmából, a mű tökéletesen illeszkedik a sorozatba, mely inspirálja a kutatókat a vértanúk sorsának alapos feltárására, az eddig ismert kép árnyalására. Az adott munka teljesítette feladatát: több nézőpontból mutatja be Kiss Ernő életét, pályáját, személyiségét, méltó emléket állítva a „bánsági nábobnak”.

Ress Zoltán

KAJON ÁRPÁD – SUSLIK ÁDÁM

A MONARCHIA KATONÁJA SCHAMSCHULA REZSŐ TÁBORNOK ÉLETE

(*Magyar Napló, Budapest, 2019. 358. o. ISBN: 978 615 5721 9 84*)

Az utóbbi években megnőtt az érdeklődés az első világháborúban szolgált osztrák–magyar tábornokok életrajzai iránt. Ebben jelentős szerepe van annak, hogy a hadtörténészek korábban viszonylag kevés figyelmet szenteltek a témának. A vonatkozó magyar biográfiák alapvetően két csoportra oszthatók: az egyikbe az illető tábornok meghatározó szerepe, illetve a szerző személyes érdeklődése indokolta a munka megírását, a másik csoportba pedig azok az életrajzok sorolhatók, ahol egy leszármazott vagy a család állt a kezdeményezés élére. Ez utóbbi sorba illeszkedik jelen életrajz is: a kötet bevezetését, valamint négy fejezetét a tábornok unokája, Schamschula György volt miniszter jegyezte, emellett tevékenyen támogatta a szerzőket.

A kötet elején Schamschula Rezső boldog békeidőkbeli életével ismerkedhetünk meg. Az 1858-ban Nagyatádon született, gyermekkorát Simontornyán töltő későbbi tábornok öt gimnáziumi osztály elvégzése után 1874-ben lett a budapesti cs. és kir. gyalogsági